

Partnerski rad servisa za podršku žrtvama i programa rada sa počiniocima ; uloga i značaj iz ugla korisnica

Ivana Perić, psihološkinja, transakciona savetnica i koordinatorka SOS ženskog centra Novi Sad

---

Tokom 2019. godine imala sam priliku da intenzivno radim sa korisnicima čiji su se partneri u tom momentu nalazi u procesu grupnog tretmana rada sa počiniocima ili su bili na proceni za tretman. To je prvi put da sam učestvovala u procesu integrisanog odgovora na nasilje u porodici koje je podrazumevalo saradnju servisa za rad sa žrtvama, servisa za rad sa počiniocima kao i saradnju sa Centrom za socijalni rad koji je imao ulogu uputnog organa.

Savetodavno-terapijski rad i psihološka podrška organizovani su u okviru SOS ženskog centra koje od 2012. godine ima savetovalište za žene izložene nasilju u porodici. Za deset meseci kontinuiranog rada upoznala sam deset korisnica od kojih je više od polovine dolazilo na redovne susrete. Moj način rada bio je uobičajan, velikim delom zasnovan na prihvatanju iskustva korisnica, osnaživanju i radu na procesu oporavka i integracije traumatskog iskustva. Ono što se razlikovalo jeste sam princip uspostavljanja inicijalnog kontakta koji je za mene bio novina. Za razliku od uobičajne prakse savetovališta da korisnice prve nas kontaktiraju, ovoga puta ja sam pozivala korisnice na razgovor. Primetila sam da je bilo potrebno uložiti dodatno vreme u motivisanje korisnica koje u početku nisu razumele zašto je važno da se i one uključe u rad. U ovom procesu rada Centar za socijalni rad upućivao je korisnike i korisnice na razdvojene servise usluga što je prvi put da se uvodi ovakva praksa a u cilju implementacije standarda rada programa sa počiniocima nasilja. Zato je sam proces rada bio izazov za sve nas.

Nakon inicijalnog razgovora većina korisnica pristajala je da dođe na individualne razgovore odnosno da otpočne proces psihološkog savetovanja i podrške. Sa ove distance posmatrano, rekla bih da su korisnice u početku bile nepoverljive i pomalo uplašene i zato je bilo potrebno u početku raditi na motivaciji za prvi individualni susret. Većina njih je prvi put prijavila nasilje i nisu bile sigurne šta ovi razgovori znače za njih, šta grupni tretman rada znači za njihove partnere i bivše partnere kao i da li će im sve to pomoći. Takođe, i za mene kao savetnicu je sve ovo bilo novo jer smo prvi put radili na sveobuhvatan način uz kontinuiranu saradnju sa drugim servisom za rad sa počiniocima i Centrom za socijalni rad.

Posle više susreta uspela sam da ostvarim odnos poverenja sa svim korisnicima koje su želele da dolaze redovno na savetovanje što je više od polovine korisnica koje su upućene od strane Centra tokom zajedničke saradnje. Ono što samu očila da većina njih nije želela da napusti svoje partnere ili zajednicu u kojoj žive ali je svaka želela da nasilje prestane. Korisnice su brzo naučile kroz individualni rad šta je nasilje, da prepoznaju različite vrste nasilja naročito psihološko koje je obično ostajalo nevidljivo i koje su shvatale kao deo uobičajnih konflikta u partnerskom odnosu. Istakla bih da je najveći akcenat tokom rada stavljen na procenu i praćenje rizika što je

takođe bila značajna novina u radu. Korisnice su vrlo brzo učile šta znači rizik kao i da prepoznaju faktor rizika i nakon par meseci rada imale su poverenja da izveste ako primete da se rizik povećao. Prepoznavanje rizika od strane korisnica pomoglo je revidiranju individualnog plana zaštite i podrške i adekvatnom praćenju situacije u porodici.

Koji ovakvog pristupa su benefiti za korisnice?

Kao što sam istakla, većina korisnica koje su bile u bračnoj ili vanbračnoj zajednici nije želela da napusti zajednicu ali je želela da “se on promeni”, da “budu podrška partneru u tom procesu”, “da uvrede i pretnje prestanu” ili da partner više ne pije. One su želele jednostavno život sa partnerom i decom, ali bez nasilja. Sve korisnice koje su želele da ostanu u vezi sa partnerom imale su decu. Za njih je život bez straha i bezbednost bila prioritet. Iako su u početku bile nepoverljive, u završim evaluacijama istakle su da im je puno značilo što imaju utisak da “neko drugi brine o njma”. Drugim rečima, proces rada koji je povezao dva servisa (servis za podršku žrtvama i program rada sa počinocima) i Centar za socijalni rad pokazao se u praksi kao delotvoran za krajnju ciljnu grupu –žene izložene nasilju. Na ovaj način ostvarile su i poverenje u institucije u većoj meri. Korisnice su istakle da im je mnogo značilo što su u svakom momentu imale kome da se obrate za podršku naročito u situacijama kada se rizik povećavao. Jedna korisnica je više puta prijavljivala nasilje od strane vanbračnog partnera i kroz njeno iskustvo istakla je prednost integrisanog načina rada. Rekla je u evaluaciji:

“ da je ovakav model bio kada sam prvi put prijavila nasilje osećala bih se mnogo više zaštićeno i sigurno”.

Korisnice su stekle utisak da na ovaj način stvarno profesionalci preuzimaju odgovornost za njihovu bezbednosti to je jedan od najvećih postignuća ovakvog rada.

Smatram da je ovakav model rada izuzetno dragocen za korisnice koje treba da budu u fokusu. Ovakav model omogućava dobro planiranje zaštite i upravljanje rizikom što se u praksi pokazalo kao najpotrebnije i u skladu sa kontekstom u kome se korisnice nalaze. Svaka priča je individualna. Svaka priča o nasilju u porodici uprkos sličnoj dinamici i procesima nosi lični pečat. Rešenje za jednu korisnicu ne može biti primenjivo i za drugu koja ima drugačije potrebe i nalazi se u drugačijim okolnostima. Rešenje nije uvek izmesiti korisnicu već zaustaviti nasilje što treba biti prioritet. Integrisani odgovor zaista daje mogućnost da sveobuhvatno, sistematski i profesionalno delujemo i što je najvažnije da rezultati rada zaista budu u skladu sa ciljevima i potrebama naših korisnica i sa akcentom na bezbednosti i minimizovanjem rizika od daljeg nasilja.